

MISSIONSCHEF: DEN FASTFROSNE KONFLIKT I GEORGIEN KAN TØ OP NÅR SOM HELST

Konflikten i Georgien efter 5-dages krigen i 2008 mod to russisk-støttede udbryderregioner lever en lidt skjult tilværelse i den internationale offentlighed. Men den frosne konflikt kan tømpe op, når som helst, hvis ikke monitoreringsmissionen EUMM Georgia konstant er på forkant med sine observationer og mæglende møder mellem parterne. Det siger den danske missionschef, Erik Høeg, der frygter, at en ny uenighed omkring den administrative grænse mellem Georgien og Sydossetien kan være en gnist til eskalering.

AF KATHRINE SCHMEICHEL, JOURNALIST
FOTO: EUMM

”Det kan godt være, at konflikten mellem Ukraine og Rusland er mere tydelig for offentligheden på grund af daglige kamphandlinger end den fastfrosne konflikt mellem Georgien og de russisk støttede udbryderregioner. Men de forøgede spændinger lige nu omkring den administrative grænse mellem Georgien og Sydossetien bærer kimen til en eskalering af den 11 år gamle konflikt efter 5-dages krigen i 2008.”

Det siger den danske missionschef, Erik Høeg, der har stået i spidsen for monitoreringsmissionen EUMM Georgia de sidste knap 5 år – først som souschef og siden december 2017 som chef.

Han uddyber:

”Hverken Georgien eller det internationale samfund anerkender den sydossetiske grænse. Men i den frosne konflikt eksisterer der en slags status quo-accept af de administrative grænser både med Abkhasien i den vestlige del og Sydossetien i den nordlig-centrale del af Georgien. Siden august 2019 har sydossetiske, bevæbnede enheder placeret en ny observationspost i det, der ifølge status quo-opfattelsen er georgisk territorium, hvilket har optrappet konflikten. Heldigvis er det lykkedes EUMM – som er den eneste internationale aktør i landet – at dæmpe gemytterne ved bl.a. at afholde

LANDEFAKTA GEORGIEN

- **Hovedstad:** Tbilisi (ca. 1,1 mio. indbyggere)
- **Indbyggertal:** Ca. 4 mio.
- **Areal:** 69.700 km² (inkl. Abkhasien og Sydossetien. Danmark er på 43.000 km²)
- **Befolkningsgruppe:** Georgiere (87 %), azerier (6 %), armeniere (5 %), andre – bl.a. russere, ossetiere og ukrainere (2 %)
- **Sprog:** Georgisk (med eget alfabet)
- **Religion:** Kristen-ortodoks (84 %), islam (11 %), armensk apostolisk (3 %) og andre – bl.a. katolikker, protestanter, Jehovas vidner, yazidier og ikke-religiøse (2 %)
- **Styreform:** Demokrati

Kilde: Cia.gov

Dialog er på mange planer et vigtigt redskab for EUMM, der er den eneste internationale aktør i Georgien. I de latente konfliktområder handler det især om at bidrage til, at borgerne kan leve et så normalt liv som muligt.

EUMM GEORGIA

- **Navn:** European Union Monitoring Mission in Georgia (EUMM)
- **Hovedkvarter:** Tbilisi med regionale feltkontorer i Gori, Mtskheta, Zugdidi
- **Missionschef:** Erik Høeg
- **Mandat:** August 2008 til december 2020
- **Kapacitet:** 210 EU-udsendte – heraf 11 fra Danmark udsendt gennem FSB og Rigspolitiet – og 110 lokalt ansatte.
- **Budget:** 38,2 mio. euro (ca. 288 mio. kr.) 2018-2020
- **Antal udsendte FSB'er:** 9

Hovedopgaverne for den civile mission EUMM Georgia er:

- **Stabilisering:** Overvåge stabiliseringsprocessen og forhindre en tilbagevenden til væbnet konflikt.
- **Normalisering:** Fremme normaliseringsprocessen og bidrage til at mindske konsekvenserne af konflikten for civilbefolkningen på begge sider af de administrative grænser.
- **Tillidsskabelse:** Bidrage til formidling af kontakter bl.a. gennem missionens hotline og regelmæssige møder mellem konfliktens parter i IPRM-formatet (Incident Prevention and Response Mechanism).
- **Bidrage med at give input til EU's politik** i forhold til konflikten.

Kilde: EUMM

fire medierende møder mellem parterne i den sidste måneds tid – såkaldte IPRM-møder (Incident Prevention and Response Mechanism, red.). Normalt holder vi kun den slags møder én gang om måneden – hvilket gennem årene har lært de stridende parter at føre dialog i en professionel tone.”

”Så lige nu er det hele forholdsvis roligt. Men der er kun stabilitet, så længe aktørerne er tilfredse med status quo. Derfor bruger vi p.t. de fleste af vores ressourcer på at have fokus ’24-7’ på området langs den administrative grænse til Sydossetien. Det skal nævnes, at vi stadig ikke har adgang til at monitorere inde i Sydossetien, selvom det er et brud på den oprindelige aftale fra 2008. Vi er også stadig nægtet adgang til Abkhasien.”

BLÅ BOG: ERIK HØEG

52 år, chef (Head of Mission) for EU Monitoring Mission in Georgia (EUMM) (2017-2020), diplomat i Udenrigsministeriet. Uddannet i statskundskab ved Københavns Universitet. Udnævnt til missionschef for EUMM af EU's Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité.

Har siden 1999 arbejdet som diplomat og været udsendt af Udenrigsministeriet som bl.a. rådgiver og på ledende poster i missioner og på ambassader i bl.a. Estland, New York, Rusland og Georgien (siden 2015 som hhv. souschef og chef for EUMM).

Taler og arbejder på 5 sprog: Engelsk, tysk, fransk, spansk og italiensk.

Ballon med kamera overvåger

Ifølge missionschefen har et nyt teknologisk værktøj dog forbedret muligheden for at overvåge og rapportere om aktiviteten i de to regioner.

”Vi har fået etableret et Highlifted Camera System, der er en ballon med et kamera på en flere hundrede meter lang stålwire, som gør, at vi nu kan overvåge et godt stykke ind i de to regioner. Fx kan vi se, hvad de bevæbnede styrker foretager sig, og observere eventuelle ændringer af infrastruktur, som har til formål at styrke de administrative grænser. Alene det, at vi sender ballonen op og er til stede har en præventiv effekt, da det sender signalet ’Vi overvåger jer og rapporterer til EU.’”

Stabilitet, hverdagsliv og tillid

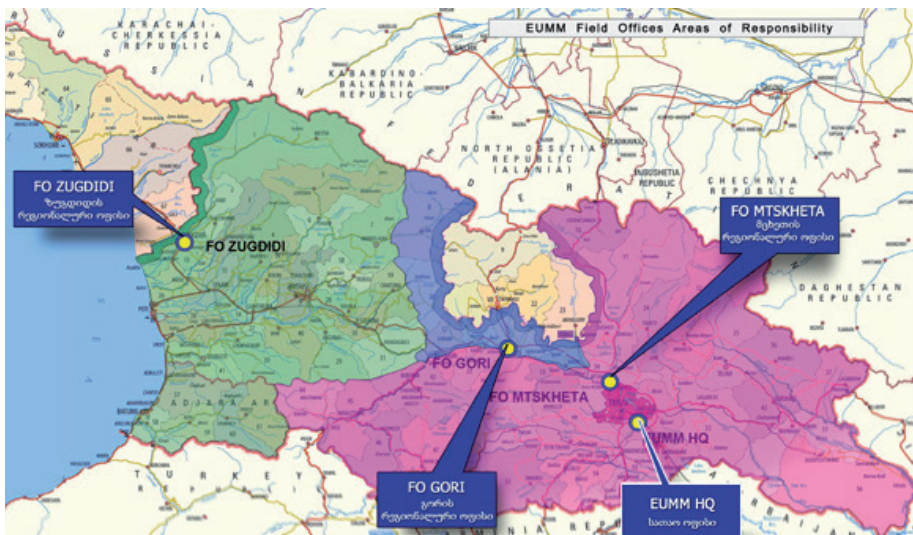
EUMM i Georgien skal bidrage til stabilisering, normalisering og tillidsskabelse efter krigen i 2008. Konkret skal missionen sørge for, at parterne overholder den sekspunktsaftale, parterne indgik ved EU's mellemkomst i august 2008 (se faktaboks på s. 4).

EUMM har også en vigtig rolle at spille imod desinformation.

”For at undgå ’fake news’ og desinformation gør vi som den eneste internationale aktør meget ud af at være en kilde til objektiv information om konflikten både overfor EU-systemet, i Georgien og internationalt,” siger Erik Høeg.

I EUMM Georgia deltager 210 civilt udsendte fra 26 EU-lande og 110 lokalt ansatte.

Missionen har hovedkvarter i hovedstaden Tbilisi og tre regionale feltkontorer i byerne Gori, Mtskheta og Zugdidi – som alle er placeret tæt på de administrative grænser for de to udbryderregioner.

De tre farver – grøn, blå og lilla – på kortet over Georgien viser, hvilket område hoved- og feltkontorerne i EUMM Georgia dækker. Illustration: EUMM

Konflikten med de to udbryderregioner går tilbage til Sovjetunionens opløsning i de tidlige 1990'ere og har medført, at ca. en kvart mio. ud af Georgiens lidt over 4 mio. indbyggere lever som internt fordrevne væk fra deres oprindelige hjem i og omkring udbryderregionerne. De fleste kommer fra Abkhasien.

Konflikt fra Sovjetunionens fald

Konflikten mellem Georgien og de to udbryderregioner – som udgør omkring 20 % af det georgisk internationalt anerkendte territorium – går tilbage til starten af 1990'erne omkring Sovjetunionens fald. Ved den korte krig i 2008 blev konflikten yderligere intensiveret. Som følge af især den gamle konflikt fra 1990'erne lever omkring en kvart mio. ud af Georgiens lidt over 4 mio. indbyggere som internt fordrevne væk fra deres oprindelige hjem i og omkring udbryderregionerne. De fleste kommer fra Abkhasien.

Ifølge Erik Høeg flygtede omkring 20.000 af Sydossetiens befolkning på kun ca. 50.000 under krigen i 2008.

1 år blev til næsten 5 år

Som missionschef spænder Erik Høegs opgaver vidt – fra at angive den strategiske retning, rapportere til EU og sikre en velfungerende forvaltning af det årlige budget på 20 mio. euro til at sørge for gode og sikre arbejdsforhold for missionens ansatte.

Om sit job siger han:

”Først og fremmest er det fantastisk at skulle lede 320 mennesker i et multinationalt team, hvor EU virkelig gør en forskel.

For en diplomat som mig er det et ønskejob, fordi det kombinerer mange facetter – fra at indgå i diplomatiske forhandlinger og repræsentere missionen lokalt og internationalt til at mediere konflikter og få hele det operationelle aspekt til at lykkes inden for de givne rammer. Desuden er det tilfredsstillende at have indflydelse på politiske processer i et konfliktområde. Det job kan ikke blive bedre! Det forklarer også, hvorfor jeg har været her i snart fem år mod det kun ene år som souschef, som oprindeligt var det, jeg bandt mig til.”

Normalisering er vigtig

En af de centrale opgaver for missionen er at medvirke til, at befolkningen i området får et så normalt hverdagsliv som muligt.

”Vi hjælper befolkningen med at løse mange større og mindre problemer for at gøre det udholdeligt for dem at befinde sig i konfliktområderne. Det er i stigende grad blevet sværere for folk at få lov til at krydse grænselinjerne for at dyrke deres jordlodder, besøge familie og venner, deltage i begravelser eller religiøse ceremonier for at mindes de døde – som man gør meget i Georgien. Så vi gør, hvad vi kan, for at folk kan få adgang til den anden side af konfliktlinjerne. Mange er ret fattige, hvorfor det er alvorligt for

SEKSPUNKTSAFTALEN

Det er missionens opgave at bidrage til, at konfliktens parter overholder den EU-formidlede aftale, der afsluttede krigen i 2008. I aftalens seks punkter forpligter parterne sig til:

1. Ikke at vende tilbage til magt-anvendelse.
2. Endegyldigt at afslutte krigshandlingerne.
3. Sikre fri adgang for humanitær hjælp.
4. Georgiens militære enheder vender tilbage til deres permanente baser.
5. Russiske militære enheder trækker sig tilbage til positionerne fra før konflikten. Indtil internationale mekanismer er på plads, vil russiske fredsstyrker varetage yderligere sikkerhedsopgaver.
6. Internationale drøftelser indledes om foranstaltninger for sikkerhed og stabilitet for Abkhasien og Sydossetien.

Hverken Georgien eller det internationale samfund anerkender de to udbryderrepublikker, som juridisk set stadig hører til Georgien.

Georgien, der er halvanden gang så stort som Danmark, byder på en smuk og varieret natur med både bjerge, frodige dale og skove. Dertil kommer, at landet rummer en stor kulturarv i form af bl.a. oldtidsbyer, klostre og gamle kirker. Sammen med en righoldig kultur for mad og vin er Georgien p.t. en trend for turister.

deres velfærd, hvis ikke de kan få adgang til fx at dyrke korn og æbler på deres jordlodder.”

For at styrke hverdagen for georgierne har EUMM oprettet en særlig hotline.

”Vores hotline fungerer som en kommunikationslinje mellem myndigheder, der ikke anerkender hinanden. Fx kan borgere via særlige kontaktpersoner bruge hotlinen, når nogen er blevet arresteret, fordi de har krydset konfliktlinjen. Det undersøger vi så og hjælper via kommunikation over hotlinen så vidt muligt med at få folk fri igen. Hotlinen redder liv, når den bliver brugt til at koordinere overførsel af patienter i kritisk tilstand over den administrative grænse for at få medicinsk behandling. Vi har også eksempler på, at georgisk politi kontakter os, fordi de hører lyden af artilleri på den anden side eller

oplever andre aktiviteter, de opfatter som truende. Så har vi kontaktet pågældende region og bedt om en forklaring, som vi efterfølgende har videregivet. Vi har 6-8 aktiveringer af vores hotline om dagen. I 2018 blev det sammenlagt til 2.200 opkald.”

Mangfoldighed som succeshistorie

Udover EUMM’s hotline og den civiliserede tone på dialogmøderne er selve medarbejderstaben også en slags succeshistorie.

”Vi er 320 medarbejdere fra 27 forskellige lande, hvoraf 60 % af de internationale er i røkring fra det ene år til det andet. Det stiller store krav til hurtig træning og indføring. Det er selvfølgelig en udfordring. Men derfor er det også ekstra imponerende, at de ansatte faktisk formår at arbejde godt sammen i teams, selvom

alle kommer med en forskellig baggrund, både hvad angår kultur, fag og forventninger. Et team kan fx omfatte så forskellige folk som en trestjernet, græsk general, en ung belgier med NGO-erfaring, en tysk politiinspektør og en diplomat fra Sverige.”

Trafikken er en stor trussel

Ifølge Erik Høeg er Georgien et relativt sikkert land med en ret uproblematisk dagligdag, gæstfrie folk, smuk natur og en interessant kultur, hvilket gør det let at glemme, at man befinder sig i en fastfrosset konflikt.

”Konflikten kan godt opleves som langt borte i Tbilisi, men hvis man ser på et kort, kan man se, at der er russiske enheder blot 45 km væk. Og det hele kan nemt eskalere – især som nu med den anspændte situation i Sydossetien,

hvorfor hele missionen er i forhøjet beredskab.”

Der er dog også andre udfordringer end bevæbnede enheder langs grænserne og det konstante potentiale for en eskalering af konflikten.

”Vi lever med en risiko for at støde på ueksploderede miner og granater fra krigen i 2008. Vi har godt styr på, hvor de befinder sig. Men nogen gange kan fx regnskyl, mudder og jordskred føre den slags genstande med sig til nye områder. Vi oplever indimellem, at en bonde ringer og fortæller os, at han har fundet en ueksploderet granat eller mine på sin jord. Som regel vil den britiske minerydnings-NGO, Halo Trust, så efterfølgende kunne sørge for, at den bliver afsikret og fjernet.”

Den udfordring, der oftest skaber problemer for missionen, er den måde, nogle georgiere kører bil på.

”Trafik er et stort problem, da Georgien har et meget stort antal trafikulykker i forhold til fx europæiske lande. Derfor gør vi meget ud af at indskærpe, at de missionsansatte udviser en stor agtpågivenhed i trafikken. Heldigvis er der ikke endnu sket noget alvorligt, men vi har haft mange mindre trafikuheld og skader på bilerne,” siger Erik Høeg og tilføjer:

”Det kan virke pudsigt, men i det daglige er trafikken faktisk en større trussel for den enkelte EUMM-monitor end de væbnede aktører i grænseområderne.” ■

Som missionschef har Erik Høeg (øverst tv. og nederst midt i med mørkeblåt slips) mange forskellige opgaver fra at angive den strategiske retning, rapportere til EU og sørge for gode og sikre arbejdsforhold for missionens ansatte til at repræsentere missionen i mange sammenhænge fx ved møder med de georgiske parter.

5 SKARPE

PÅ FORKANT MED POLITISKE TENDENSER OG BEGIVENHEDER I GEORGIEN

FSB'er og antropolog Tom Trier er kaukasusekspert og har siden oktober 2018 arbejdet som senioranalytiker ved EUMM i Georgiens hovedstad Tbilisi. FSBnyt har stillet ham fem skarpe spørgsmål.

1. HVAD BESTÅR DINE ARBEJDSOPGAVER AF?

Et af mine primære arbejdsfelter er at være på forkant med politiske tendenser og begivenheder, der kan have betydning for missionens mandat og indsatsområder nogle måneder frem i tiden. Jeg forsøger derfor at holde et vågent øje med geopolitiske trends både i forhold til de omstændigheder, der har direkte betydning for konfliktspørgsmålene i Georgien, og i forhold til regionen i bredere forstand. En af missionens prioriteter er at bidrage effektivt til at informere beslutningstagerne i Bruxelles og i EU's medlemslande om den aktuelle situation, og her er det bl.a. min opgave at bidrage til at tegne et præcist og retvisende billede.

2. HVAD ER DE STØRSTE UDFORDRINGER VED JOBBET?

Selvom EUMM med 11 år på bagen er en meget velsmurt mission, kan arbejdsopgaverne variere en del, og det kræver både fleksibilitet og vilje til at påtage sig uventede opgaver. Her i sensommeren er en stor del af missionens energi blevet kanaliseret ind i monitoreringen af de meget alvorlige spændinger, vi har oplevet på konfliktlinjen (den administrative grænse, red.) til udbryderregionen Sydossetien, og det har også stillet krav til vores analytiske indsats.

3. HVAD HAR VÆRET DIN HIDTIL STØRSTE SUCCESOPLEVELSE PÅ JOBBET?

I vores nuværende toårige mandatperiode, der løber frem til december 2020, er missionen bl.a. i færd med at opbygge analytisk kapacitet inden for en række nye områder, i det omfang de hænger sammen med vores kernemandat: 'At

monitorere, at parterne overholder den aftale, der afsluttede krigshandlingerne i 2008'. Et af de nye områder er at se nærmere på hybride trusler, som kan komme til udtryk fx i form af desinformation eller gennem anden holdningspåvirkning ofte rettet mod bestemte grupper i samfundet. Her er det afgørende, at vi som mission hurtigt kan identificere 'fake news' og sikre at vores informationer er baseret på et objektivt grundlag. Det har været en tilfredsstillende opgave at stå i spidsen for arbejdet på dette område.

4. HVORFOR VALGTE DU AT BLIVE UDSENDT TIL EUMM GEORGIA?

Kaukasusregionen og Georgien har i mange år stået mit hjerte nær, og jeg har i forskellige perioder arbejdet i stort set alle hjørner af regionen: i russisk Nordkaukasus, i Georgien, i Armenien og Aserbajdsjan. Det har været et privilegium at have haft mulighed for at arbejde fagligt med alt lige fra sikkerhedspolitik og civilsamfund over mindretalsspørgsmål og migration til institutionsopbygning, og jeg er sikker på, at jeg også i fremtidige stillinger vil komme til at beskæftige mig med Kaukasus.

5. HVORDAN ER DET AT BO OG ARBEJDE I GEORGIEN?

Jeg føler mig særdeles hjemme i Tbilisi, hvor jeg jo også efterhånden har boet i en del år. Det tæller med på plussiden, at man ikke mærker noget til konflikterne, når man går hjem fra arbejde. Det, at turismen er i eksplosiv vækst, taler sit eget tydelige sprog om, at Georgien er ved at blive opdaget som et attraktivt rejsemål. Og med god grund: Det er et skønt land med storlåede bjerglandskaaber og frodige landbrugsområder, en generelt imødekommende befolkning og

en ældgammel kulturhistorie. Her i efteråret er det en særlig fornøjelse at tage på weekendudflugter til Kakheti i den østlige del af landet, der byder på en overflod af solmodne frugter og glimrende vine. ■

BLÅ BOG: TOM TRIER

53 år og uddannet antropolog (cand. scient.anth.). Har arbejdet det meste af sin karriere i udlandet, bl.a. for Dansk Flygtningehjælp som landechef i Rusland under den 2. russisk-tjetjenske krig (1999-2001), som seniorforsker ved det Europæiske Center for Mindretalsspørgsmål i Flensborg (2002-2004) og som regional direktør for samme center i Sydkaukasus (2005-2012). Siden 2012 har han været i EU's tjeneste, herunder bl.a. to år som politisk rådgiver i EU's Fælles Udenrigstjeneste i Bruxelles og tre år som rådgiver for EU's Særlige Repræsentant for Sydkaukasus med base i Tbilisi. Medlem af FSB siden 2009.

Taler og arbejder på engelsk, tysk og russisk.

MEDDELELSER FRA FSB-TEAMET

- **Fratrædelse:** Julia M. Jakobsen har besluttet at fratæde sin stilling per 1. september 2019 for at søge nye udfordringer. Julia har siden 2014 været et meget værdsat medlem af NIRAS' FSB-team, hvor hun primært har varetaget udsendelser af FSB'ere til EUCAP Sahel Mali, EUCAP Sahel Niger og EUCAP Somalia. NIRAS' FSB-team takker Julia for hendes store indsats og ønsker hende al held og lykke fremover. Sofia Jabarteh er tiltrådt teamet og overtager Julias ansvarsområder. Velkommen til Sofia.
- **Afholdte kurser:** HEAT-, CAC- og førstehjælpskursus 17.-21. juni Sikkerhedskursus 10.-12. september 2019.

Arkiv for FSBnyt

Husk, at du kan læse alle numre af FSBnyt fra september 2013 og frem på Um.dk.

ANTAL UDSENDTE FSB'ERE: I PERIODEN 1/6-30/9 2019

FSBnyt, nr. 3 – Oktober 2019

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K
Tlf. 33 92 00 00
um@um.dk
www.um.dk

Abonnement og udsendelse

Elektronisk udsendelse ved NIRAS
fsb-niras@niras.dk
<http://fsb.niras.dk>

Redaktion

Kathrine Schmeichel
ks@kathrineschmeichel.dk
Emilie Fity og Anna Cecilie Varnild
fsb-niras@niras.dk
Thomas Ostermann,
Udenrigsministeriet (ansv.)
Layout: gipsy graphics

Artikler i FSBnyt er ikke nødvendigvis
i overensstemmelse med
Udenrigsministeriets synspunkter.